

Ksenija Trs

Smeh in moč sta besedi, ki najbolj zaznamujeta našo tokratno sogovornico, maskoto bibliobusark in bibliobusarjev, članico Sindikata kulture in varstva narave Glosa iz mariborske knjižnice, pisateljico in pesnico (pripravlja že tretjo knjigo, v mislih pa ima še nekaj projektov), aktivno državljanko, dobitnico knjižničarske Čopove nagrade za leto 2021, darovalko sočutja ...

» Naša sogovornica, ki o potujočih knjižnicah ve zelo veliko, pove tudi, da je bil prvi potujoči knjižničar mlinar **Lovro Stepišnik** iz Zgornje Loznice, ki je celo prepisoval knjige, da jih je nosil kmetom po hribih s košem. Današnji potujoči knjižničarji in knjižničarke so tudi veliki zanesenjaki, ljubitelji branja, knjig, ljudi, dobrih zgodb. Tudi naša sogovornica jih pozna ogromno.

Foto M. M.

V sebi imate ob vseh svojih težkih preizkušnjah veliko humorja. Je bil to način vašega preživetja?

Tudi moj oče, ki je bil poštar, se je rad smejal, se šalil, pel. Poleg tega pa je bila narava tista, ki me je navdihovala. Sama sem se dosti vzgajala.

Kako pomembno je za vas, da se lahko v sindikatu borite za pravice zaposlenih v potujočih knjižnicah?

Sedaj dosti. V začetku, ko sem se zaposlila, sem bila članica, a sem izstopila, saj so naši kolegi v sindikatu tudi malo pozabili na nas iz potujoče knjižnice. A kot zdaj vidim zadeve, je bilo tudi na nas, da malo bolj pritisnemo. Sicer smo dobili vse enako kot drugi, ampak mi menimo, da si zaradi načina našega dela vseeno zaslužimo več, da se naše delo malo bolj ovrednoti.

Kako to, da niste obupali in se borite naprej?

To je bistvo človeka. Delati moramo na sebi in čim manj pričakovati, da bo naše počutje odvisno samo od dobre volje drugih. Najprej moraš sam nekaj narediti. Če boš naredil zase, boš lažje tudi za druge. Sama sem vedno povezovala potujoče knjižničarje. Lani sem bila izvoljena tudi v izvršni odbor sekcije potujočih knjižnic v Združenju bibliotekarjev Slovenije.

Mojca Matoz

O knjigi **Ksenija Trs** smo nevede, da je članica Glose in aktivistka za pravice tistih, ki delajo na bibliobusih, v Delavski enotnosti že pisali prejšnje poletje, ko smo njeno knjigo *Kdo se boji črnega moža* priporočili v polno branje. V njej je razgrnila svoje življenje, polno nasilja, iskanja poti iz njegovega začaranega labirinta, krepitve samozavesti ter odnosa do narave in ljudi. A sama pravi, da se z njo ni razgalila, to je storila že veliko prej, takrat ko je iz hiše prvič stopila z razbitim obrazom.

Pravi, da je marsikdo njeno knjigo kupil potem, ko si jo je najprej izposodil v knjižnici. Ljudje jo prebirajo tudi večkrat, v delu, ki govori o otroštvu, jih nasmeji, v drugem delu pa jih naredi bolj močne, sporočajo njeni avtorici. Smeh in moč sta po njenem zelo povezana pojma, »če imaš smeh, imaš tudi moč«, pravi. Sama je redko »namrgodena«, to se zgodi le takrat, ko kdo uničuje knjige, ko jih recimo nosi po dežju ..., tega ne prenese, prizna.

Tako v svoji knjigi kot v vseh svojih nastopih in javnih zapisih vedno znova poudarjate ljudi, pomemben je naš odnos do drugih ...

... pa saj tako je, če se nit med ljudmi pretrga, je na eni strani nekdo, ki ni to, kar bi moral biti. Ljudje se moramo povezovati, saj smo vsi prebivalci ne le tega kosa, ampak cele zemlje.

To je tudi bistvo sindikalizma in tega, za kar si prizadevate pri položaju tistih, ki delate v potujočih knjižnicah. O tem smo v našem časopisu že pisali, kaj nam lahko še poveste o tem?

»Vem, da imam neizmerno srečo, ker so se v mojem življenju znašli res čudoviti ljudje. Zaradi njih živim polno življenje. Ki me vzpodbujajo, navdihujejo, predvsem pa mi znajo prisluhni. Še posebej v težkih trenutkih, ki se znajo pojaviti kot strela z jasnega in te lahko dotolčejo.«
(Kdo se boji črnega moža, stran 241)

Na nas pozablajo. Do leta 2008, ko je prišlo do spremembe plačnega modela, smo potujoči knjižničarji dobili terenski dodatek, takrat pa so nas ukalupili kot knjižničarje in nimamo nič, niti dodatka za težje pogoje dela. Na poti smo v vsakem vremenu, prilagajamo se pri prehranjevanju, svojih osnovnih higienskih in drugih osebnih potrebah. Tudi v času epidemije, ko je bilo vse zaprto, smo vozili knjige po terenu, prehajali iz občine v občino, a seveda ob vseh potrebnih varnostnih ukrepih.

Vi imate terensko delo radi, radi imate ljudi, knjige, a ne?

Ja (odločno). Najlepši pogled zame je takrat, ko pride na avtobus celotna družina in vsi iščejo po knjigah, komentirajo, se pogovarjajo o knjigah. Mnogo je zgodb o otrocih, ki jih knjige odprejo. Vsakemu podarim nasmeh. Zelo sem se povezala z ljudmi in pravijo, da sem maskota potujoče knjižnice (smeh). 26. maja bo predstavitev moje druge knjige *Potujoči utrinki*. V njej je krajša zgodovina slovenskih potujočih knjižnic, mariborske, anekdote, mnenja bralcev, pa tudi povezava z drugimi knjižnicami po svetu.

Pred časom ste pripravili tudi mednarodno srečanje potujočih knjižnic. Zakaj se vam zdi pomembno takšno povezovanje?

Izmenjava izkušenj potujočih knjižničarjev. Ko poslušas izkušnje iz Srbije, Hrvaške, Čila, Španije ..., vsi enako razmišljamo, nam je uporabnik središče, za vsakega se moramo boriti. Stkejo se vezi, postali smo prijatelji. Mariborski potujoči knjižničarji smo se udeležili tudi srečanja na Nizozemskem in bili »uspešnica«.

Ste to posebne vrste ljudje?

DNK imamo v obliki pnevmatike, po žilah pa nam teče nafta (smeh). Če bi meni zdaj kdo rekel, naj grem delat v kakšno podjetje za veliko večjo plačo, ne grem. V potujoči knjižnici delam že od 19. junija 1992, mislim, da sem po starosti v Sloveniji druga. Kdor je pravi potujočnik, vsak hoče to ostati, dokler je mogoče, dokler mu zdravje dopušča.